

‘TRANTSIZIOAK’ ERAKUSKETA

Lau hamarkadako eraldaketak hamaika iruditan

Apal ilunetan gorderik, ARGIAk badu altxor bat urteen poderioz distira gehiago egiten duena. Bere artxibo historikoan azken lau hamarkadako milaka argazki daude “ezkutatuta”, horietako asko argitaragabeak. Orain, horien aukeraketa bat ikusgai jarriko dugu *Trantsizioak* erakusketaren bidez, gure historia hurbilean izandako eraldaketa sozial eta politikoei begira diezaiegun.

| URKO APAOLAZA AVILA |

1976AN ARGIAren –garai haietan oraindik *Zeruko Argia* zen– irakurleek aldaketa itzela sumatu zuten. Euskal prentsaren dekanook, ordura arteko formatu tabloidea utzi eta

magazine modernoan itxura hartu zuen, Lemoizko zentral nuklearraren obrak erakusten zituen koloretako azal eta guzti. Aldaketa horrek ate bat zabaldu zuen astekariaren diseinuan eta derrigorrean ekarri zuen argazkiei garrantzi handiagoa ematea. Ordurako, kazetari belaunaldi berria zebilen lanean, dik-

Lemoizko zentral nuklearraren kontrako martxa 70eko hamarkadaren amaieran.

taduraren zentsura gaintitu eta puri-purien zeuden gai politikoak eta sozialak espresuki lantzeko prest.

Horrek guztiak azal lezake zergatik den hain aberatsa ARGIAren argazki artxiboa 1976tik aurrera, eta beldurrik gabe esan liteke 70eko eta 80ko hamarkadetako zenbait gaien inguruko ilustrazioak –euskalgintzari dagozkionak esaterako– balio handiko dokumentu historikoak direla.

Trantsizioak erakusketan horien selekzio bat ikusi ahal izango da, 250 argazki inguru. Erakusketa Oñatin zabalduko da irailaren 18an –Argia Egunaren bezperatan– Gaztelekuan, eta Oñatiko memoria historikoari loturiko zenbait argazki ere erakutsiko dira, Euskal Memoria Fundazioaren herriko taldearekin elkarlanean. Horren ondoren beste hainbat tokitara eramango dugu erakusketa, ibiltaria izateko bokazioz jaio baita proiektua.

Eraldaketen ispiluak

“Trantsizioa” hitzak badu esangura jakin bat Espainiako historiografia konbentzionalean, Francoren diktaduratik garai “demokratikora” arteko urteak liriateke. Haatik, Euskal Herrian asko dira trantsizio politiko hori amaitu gabe dagoela diotenak. Nolanahi ere, trantsizioaren adiera zabalagoa eta anitzagoa islatu nahi du argazki erakusketaren izenburuak, etengabeko krisi eta eraldaketen artean bizi baikara, izan energiaren arloan edota eskubide zibilen defentsan, eta 2007an leheritutako krisi ekonomikoak are ageriago utzi du trantsizio horien beharra.

Erakusketa hainbat paneletan dago antolatu eta bakoitzean gai zehatz bat aurkezten da, Franco hil osteko urteetatik gaur arte. Ikus ditzakegu, esaterako, desobedientziaren bidean Euskal Herrian eman diren pausoak, lehen intsumituen garaietatik herri harresietara. Edo abortatzeko eskubidearen aldeko lehengo eta oraingo mobilizazioak jarri ditugu parez pare.

Azken batean, aldaketa horiek utzitako arrastoak eta sortutako kontraesanak azaldu nahi dira irudien eta testuen bidez; kasu askotan protagonista izan zirenen esanekin eta astekarian argitaraturiko edukiekin osatuta.

Argazki baten indarra

Maiz, aitaren altzoan kamerari so dagoen haurraren begirada nahikoa izan ohi da albiste baten angelu itsua ikusarazteko, adibidez ikastolen aldeko gose greba baten atzean dagoen sentsazio mutua azaltzeko. Erakusketarako argazkiak aukeratzeko garaian, ahalegin berezia egin dugu irudiak berak transmititzen duenari indarra ematen; izan ofizioz

Argia Eguna'15 Txikitik eragiten

TRANTSIZIOAK erakusketak asteburu luze eta oparo bati emango dio hasiera Debagoienan, eta irailaren 20an, igandearekin, Oñatin izango da zita nagusia, Argia Egunean. ARGIAk egitaraua osatzen dihardu harpidedun eta eragileekin elkarlanean. Leloa ere badugu: *Txikitik eragiten*.

Txikitasunak lotura handia duelako komunikazio proiektu honen izateko moduarekin eta gurean lantzen ditugun gaiekin, desazkudearekin, eredu jasangarriago batekin, herrietatik sortutako jendarteko mugimenduekin. Txiki asko, txikitik eragiten, bestelako mundu baterantz bidea urratzeko gai garelako. Hori guztia bildu nahi du 2015eko Argia Egunak.

Oñatira joateko deia

Gizarte eragileak jadanik hasi dira Argia Egunera joateko mezua zabaltzen. Francking ez! taldeko Mikel Oteroren esanetan frackingaren kontrako mugimenduak kazetaritzarekin “zor bat” du Euskal Herrian eta “horren barruan ARGIAk sekulako lana egin du informazioa zabaltzen”. Oihana Etxebarrieta Bilgune Feministako kidearen arabera, Bilgunerentzat “ikasi eta irakasteko sare zoragarria da” ARGIA, “gero eta gai zailagoetan ikuspegi feminista txertatzeko deitzen diguzuenez, asko irakurtzea tokatzen zaigulako. Gure aliatu bereziak zarete eta urte luzez horrela izatea espero dugu”.

hartutako bat-bateko eszena, nahiz argazkilaria subjektiboki bilaturiko erretratu artistikoa.

ARGIAren artxiboan dauden argazki gehienak bertako kazetariak, argazkilariek eta kolaboratzaileek ateratakoak dira, beste batzuk enkarguz eginak eta askok jatorri ezezaguna dute, batez ere 70 eta 80ko hamarkadakoek; tartean badaude sekula argitaratu gabeko dokumentu grafikoak. Ahal den neurrian argazkien jatorria eta argazkilarien lana aitortzen da erakusketan.

Testuei dagokienez, hemeroteke lana funtsezkoa izan da argazki-oinean testuingurua ahalik eta modu zehatzenean laburbiltzeko. Zenbait gai jorratzeko garaian, bestalde, oso baliagarriak izan dira hainbat lan erreferentzial, euskararen arloan esaterako Dabid Anauten *Euskararen Kate Hautsiak* liburuan oinarritu da informazio ugari.

Erakusketa honekin Euskal Herriko historiaren azken 40 urteei erreposoa eman nahi izan diegu, aurrez aurre ikus dezagun gure burua ispiluaren aurrean. Hurrengo orrialdean erakusketaren lagin bat aurkitu duzu, zenbait argazki esanguratsurekin. ■

ARGIA ARTXIBOA

AXIER LOPEZ

DANI BLANCO / ARGIA ARTXIBOA

ARGIA ARTXIBOA

ARGIA ARTXIBOA

ARGIA ARTXIBOA

Goitik behera, ezker-eskuin, erakusketako lagin bat: Seaskako gurasoek Baionako katedralean hasitako gose greba (1982); Gasteizko herri harresia (2015); mundu mailako politikariak Aieteko Bake Konferentzian (2011); bortxaketen eta sexu erasoen kontra Erreenterian izandako manifestazio jendetsua (1978); Iruñeko medikuntzako ikasleak Espainiako Estatuan istilu ugari sortu zituen greba eta protestekin bat eginik (1987); Askatasunaren Ibilaldiaren zutabeetako bat Arazurira iristen (1977).